

SITUAȚIA FINANCIAR-BANCARĂ ÎN JUDEȚUL SEVERIN (1944–1948) (IV)

Eusebiu Narai*

Cuvinte-cheie: *finanțe, bănci, credit, capital social, județul Severin.*
Keyword: *finance, banks, credit, capital, Severin county.*

Banking and Financial Situation in Severin County (IV) (Abstract)

Lugoj is a place where the bank system had a productive period concerning the trade and the wealth of the population. Caransebeș was an important centre of railways with many banks with a great capital and a wealth economy.

In sum, the banks from Severin grew, but in the years that followed 1944–1945, their numbers decreased considerably. Here is an example of banks in: Craiova, Lugoj, Făget, Sibiu, Caransebeș and so on. There were also in Teregova and Mehadia (Severin), Bozovici (Caraș), Buziaș (Timiș), Sacul and Eșelnița (Severin).

The insurance groups like “Dacia-România” – in Lugoj, and Orșova; “Franco-Română” – in Lugoj; “Steaua României” – in Lugoj and Caransebeș; “Minerva” – in Lugoj; “Urania” – in Caransebeș cannot be omitted.

Popular banks were placed in Lugoj – “Lugojana”; “Plugarul Sinteștean” (Sintești); “Soarele” (Cireșul); “Granița” (Teregova); “Lucefărul” (Mehadia); “Economia” (Orșova); “Timișul” and the Popular Bank of Teachers in Lugoj. Their purpose was to help peasants with money, tools, machines and seeds for their land.

Studiul de față se referă la situația financiar-bancară din județul Severin în anii 1944–1948, perioadă în care regiunea, ca și întreaga Românie, se confrunta cu o criză economică generată de urmările celui de-al Doilea Război Mondial, dublată de o criză politică declanșată de către Partidul Comunist Român în vederea preluării puterii politice depline în țară, criză ce a afectat profund sistemul financiar-bancar românesc¹.

* Universitatea de Vest Timișoara, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Bd. Vasile Pârvan, nr. 4, e-mail: eusebiunara@yahoo.com.

¹ Pentru situația economică a României în această perioadă vezi Dinu C. Giurescu, *Guvernarea Nicolae Rădescu*, București (1996), Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ed. a II-a, București (1999), Stephen Fischer-Galați, *România în secolul al XX-lea*, Iași (1998), Victor Frunză, *Istoria stalinismului în România*, București (1990), Ion Alexandrescu, *Economia României în primii ani postbelici (1945–1947)*, București (1986), Victor Axenciuc, *Evoluția economică a României. Cercetări statistico-istorice. 1859–1947*, vol. 1–2, București (1992), *Banca Națională a României: 1880–1995*, București (1995), *Istoria României*, București (1998), Christian Duplan, Vincent Giret, *Viața în roșu: 1944–1989: Varșovia, Praga, Budapesta, București*, vol. 4 București (2000), Catherine Durandin, *Istoria românilor*, Iași (1998), Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor*

și în localitățile din mediul rural al județului Severin funcționau câteva instituții de credit mai importante, implicate în sprijinirea activităților economice din zonă².

• *Banca de Credit și Comercială Română S.A. Făget*, având sediul social în comuna Făget (str. Ferdinand nr. 42), s-a constituit în data

în secolul XX (1919–1948), București (1999), Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi: 1866–1947*, vol. 4 (Mihai I), București (2001), N.N. Constantinescu (coord.), *Istoria economică a României*, ed. a 2-a, vol. 2 (1939–1989), București (1998).

² Pentru activitatea economică din județele Caraș și Severin în anii 1944–1948 vezi C. Groșoreanu, *Banatul de altădată și de totdeauna: sinteza problemelor istorice și social-politice*, Timișoara (1946), Georg Hromadka, *Scurtă cronică a Banatului montan*, Oradea (1995), Gheorghe Jurma, *Descoperirea Banatului*, Reșița (1994), Petru Bona, *Caransebeș: contribuții istorice*, Caransebeș (1989), *200 de ani de construcții de mașini la Reșița. 1771–1971*, vol. 1–2, Reșița (1971), *Caraș-Severin. Monografie*, București (1981), V. Sencu, I. Băcănar, *Județul Caraș-Severin*, București (1976), *Ce este Comunitatea de Avere grănicerească din Caransebeș*, Lugoj (1944), *Reșița – istorie și contemporaneitate*, Reșița, Eusebiu-Marcel Narai, *Viața economică și socială în județele Caraș și Severin (1944–1948)*, vol. I, Timișoara (2010), vol. II, Cluj-Napoca (2010).

de 7 septembrie 1923, la inițiativa directorului general al băncii „Timișiana” din Timișoara, Ioan Oprea. Printre fondatorii institutului de credit amintit se numărau: banca „Timișiana” Timișoara, sucursala Făget; dr. Aurel Hădan, avocat (Făget); Traian Cibian, preot (Birchiș); Inocențiu Crișan, director la C.F.R. (Făget); Iosif Unipan, preot (Gladna); Iosif Novac, contabil (Făget); Augustin Oneșan, comerciant (Făget); firma comercială „Deutsch Albert & Fiul” din Făget; Aurel Cărăbaș-Virismort, preot (Făget); Vasile Cărpinișan, proprietar (Lugoj); Ștefan Früstök, inginer silvic (Făget); Pavel Ungureanu, funcționar (Făget); Serafin Băian, preot (Margina); Nicolae Kappler, comerciant (Făget); frații Iacob și Robert Deutsch, comercianți (Făget); Iustin Cărăbaș, proprietar (Bata); Dumitru Lăzărescu, proprietar (Sintești); Gligor Vucic, comerciant (Făget)³.

„Statutul băncii făgetene, aprobat în adunarea generală de constituire din 7 septembrie 1923, definea *scopul* societății: „a face operațiuni de bancă, de orice natură; a lua parte la tot felul de emisiuni de titluri de stat, de orașe, județe sau societăți particulare și a participa la constituirea de societăți particulare și industriale; a face orice fel de împrumuturi simple, pe mărfuri sau ipoteci și a primi cesiuni și altele asemenea; a se împrumuta cu garanții de efecte, ipoteci de imobile, de mărfuri sau de credit deschis; a reesconta sau cesiona creanțele sale; a face orice operațiuni în legătură cu comerțul, industria și agricultura” ș.a.m.d. *Capitalul social* era fixat la suma de 2.000.000 lei, împărțit în 4.000 acțiuni a 500 lei fiecare, majorarea sa devenind posibilă numai în baza unei noi autorizații primite de la Ministerul Finanțelor. Din păcate, datorită fondurilor insuficiente și a impactului negativ exercitat de criza economică, prima emisiune de acțiuni, în valoare de 500.000 lei, nu a putut fi suplimentată ulterior, capitalul social al institutului de credit menținându-se neschimbat până la desființarea sa (500.000 lei). Conducerea societății era încredințată unui *Consiliu de Administrație*, compus din 5–12 membri aleși de adunarea generală, pentru un interval de 6 ani; două treimi dintre membrii Consiliului de Administrație trebuiau să fie cetățeni români; acest consiliu putea alege, dintre membrii săi, un președinte și unul sau doi administratori-delegați. *Comitetul de Cenzori* urma să fie alcătuit din 10 membri, cu atribuții prevăzute în Codul comercial⁴.

Banca amintită a fost afectată destul de mult de marea depresiune economică. De pildă, chiar și în anul 1937 activitatea instituției s-a restrâns exclusiv la încasarea creanțelor de la debitori, conform legii de lichidare a datoriilor agricole și urbane din 7 aprilie 1934 și la plățile angajamentelor sale față de creditorii, în baza aranjamentului de plată încheiat la 17 mai 1934. Merită atenție o privire comparativă asupra bilanțurilor băncii din anii 1935 și 1936: *soldul debitorilor* beneficiind de legea lichidării datoriilor a scăzut de la 1.120.130 lei (în 1935) la 976.423,50 lei (în 1936); la contul „*Pierderi rezultând din aplicarea legii lichidării datoriilor*”, suma s-a redus de la 219.716,50 lei (în 1935) la 108.022 lei (în 1936), reducerea de 111.694,50 lei fiind determinată de amortizarea din anul 1935 (19.502,50 lei), dividendele neridicate (38.670 lei) și reducerea pentru depunerile plătite până la 31 decembrie 1936 (53.522 lei); *soldul depunerilor* a scăzut, în anii 1935–1936, de la 584.482 lei la 385.693 lei, datorită replătirii unei sume considerabile către deponenți⁵.

Conducerea societății bancare menționate mai sus a suferit modificări minore pe parcursul existenței sale, asigurând un climat de stabilitate și încredere printre deponenții săi:

a) La constituirea institutului de credit (septembrie 1923), din *Consiliul de Administrație* făceau parte Ionel Mocsonyi (București), Ioan Oprea (Timișoara), dr. Aurel Hădan (Făget), Augustin Oneșan (Făget) și Robert Deutsch (Făget), iar *Comitetul de Cenzori* era reprezentat de către Constantin Ardelean, Ștefan Früstök și Pavel Ungureanu, cu toții domiciliați în Făget⁶.

b) În luna octombrie 1931, imediat după înmatricularea sa în registrele Camerei de Comerț și Industrie din Lugoj, *Consiliul de Administrație* era alcătuit din dr. Aurel Hădan – președinte, Augustin Oneșan, Iosif Novac, Inocențiu Crișan și Pavel Ungureanu – membri; la rândul său, *Comitetul de Cenzori* era format din 3 membri (Alexandru Buibaș, Serafin Băian și Nicolae Kappler)⁷.

c) În anul 1936, în urma retragerii lui Alexandru Buibaș, expertul-contabil Adrian Olariu a fost desemnat, în unanimitate, în calitate de *cenzor*, *Consiliul de Administrație* păstrându-și, neschimbată, componența⁸.

La sfârșitul anului 1945, dându-și seama de faptul că este imposibil să acopere financiar pierderile suferite de bancă în anii celui de-al Doilea

³ Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale (în continuare SJTAN), *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 212, f. 2.

⁴ *Ibidem*, f. 4–6, 8, 10.

⁵ *Ibidem*, f. 37.

⁶ *Ibidem*, f. 3.

⁷ *Ibidem*, d. 222, f. 1.

⁸ *Ibidem*, d. 212, f. 36.

Război Mondial, conducerea instituției de credit l-a numit – ca lichidator – pe Iosif Novac, unul dintre administratorii săi. Toate operațiunile în legătură cu lichidarea băncii au fost terminate la 3 februarie 1946, societatea amintită urmând – în cel mai scurt timp – să fie radiată din evidențele Camerei de Comerț și Industrie din Lugoj⁹.

• „Casa Țărănească de Împrumut și Economie” Făget* s-a constituit pe baza Legii nr.204 din 16 martie 1942.

Conform articolului 1 din lege, Banca Națională a României putea înființa – pe tot cuprinsul țării – „Case Țărănești de Împrumut și Economie”, sub formă de *societăți anonime*, cu durată nelimitată, pentru satisfacerea nevoilor de credit ale micilor agricultori, comercianți și meseriași din comunele rurale, urbane nereședințe de județ, suburbane și din târguri. Articolul 2 stabilea *capitalul* fiecărei „Case Țărănești de Împrumut și Economie” la minimum 5 milioane lei și maximum 20 milioane lei, reprezentat prin acțiuni nominative de câte 500 lei fiecare, Banca Națională a României fiind autorizată a subscrie la capitalul „Casei Țărănești de Împrumut și Economie”, precum și la orice sporiri ulterioare ale acestuia, o cotă de cel mult 70%, cu condiția ratificării sale de către Adunarea Generală Extraordinară; restul capitalului trebuia completat prin subscripție publică, Banca Națională urmând a repartiza acțiunile astfel încât nici un acționar nu putea deține mai mult de 50 acțiuni. Articolul 23 al legii amintite aducea precizări suplimentare: toate formalitățile de constituire ale „Caselor Țărănești de Împrumut și Economie” erau scutite de *taxa de timbru și înregistrare, impozitul pe acte juridice, impozitul comercial, adițional și de supracotă* pe operațiunile lor, *impozitul pe dobânda încasată* de la debitorii lor, *taxele și impozitele comunale, județene* etc.; atâta timp cât Banca Națională a României își păstra participarea la capitalul lor, „Casele Țărănești de Împrumut și Economie”, precum și funcționarii lor, erau scutiți de toate taxele, cotizațiile și

⁹ *Ibidem*, f. 59.

* Societatea anonimă amintită a primit unele *credite* din partea B.N.R. în vederea acordării de împrumuturi agricultorilor din regiune, mai ales pentru cumpărări de vite și de semințe: în luna mai 1946 – a obținut un credit în valoare de 50.000.000 lei, din partea Agenției B.N.R. Lugoj, pentru a satisface toate cererile de împrumut solicitate în această perioadă, destul de critică pentru activitatea economică din zonă. (Serviciul Arhive și Muzeu B.N.R., *fond Procese-verbale ale Consiliului de Administrație B.N.R.*, d. 99/1946, f. 28).

în luna ianuarie 1947 – a primit un credit în sumă de 70.000.000 lei, din partea Agenției B.N.R. Lugoj, pentru a răspunde favorabil solicitărilor de împrumut ale agricultorilor din regiune. (*Ibidem*, d. 100/1946–1947, f. 66).

impozitele către Asigurările Sociale. Conform articolului 25, în caz de lichidare a „Casei Țărănești de Împrumut și Economie”, lichidatorul trebuia desemnat de Banca Națională a României¹⁰.

Statutele „Casei Țărănești de Împrumut și Economie” Făget au fost adoptate în luna septembrie 1942. Potrivit articolului 2 din statute, *capitalul* societății trebuia să fie de 10 milioane lei, împărțit în 20.000 acțiuni de câte 500 lei fiecare, putând fi sporit până la maximum 20 milioane lei, prin emisiuni ulterioare hotărâte de Consiliul de Administrație, cu autorizarea prealabilă a Băncii Națională a României; Banca Națională a subscris – la capitalul inițial – suma de 7 milioane lei; restul capitalului urma să fie completat prin subscripție publică, la care puteau participa agricultorii, societățile cu preocupări în sectorul agricol, precum și alte persoane din regiunea stabilită de Banca Națională a României. Articolul 5 definea *operațiunile* pe care le putea face banca amintită:

a) Acordarea de împrumuturi agricultorilor, pomicultorilor, apicultorilor, micilor proprietari, micilor meseriași și comercianți (cojocari, curelari, croitori, fierari, dogari, rotari, tăbăcari, tâmplari, comercianți de manufactură, de cereale și derivate, băcani, cârciumari, măcelari etc.), persoanelor fizice care se îndeletniceau cu alte activități în legătură cu agricultura (cărăușie, uscătorii de prune, fierăstraie, cuptoare de var, lăptari, prunari, brutari ș.a.m.d.), domiciliați în comune rurale sau târguri.

b) Primirea de depuneri spre fructificare, cu o dobândă stabilită de Banca Națională a României.

c) Reescontarea, la Banca Națională a României sau la alte instituții, a biletelor la ordin primite de la debitori.

d) Vânzări și cumpărări de efecte publice, obligațiuni, rente, precum și scontări de cupoane.

e) Operațiuni de comision și încasări.

f) Cumpărări, pe cont propriu, de imobile necesare funcționării instituției.

g) Orice alte operațiuni bancare ce se puteau dovedi utile micilor agricultori, meseriașilor rurali și micilor comercianți.

Conform articolului 6 din statutul de față, *împrumuturile* se puteau acorda:

– pe termen scurt, până la 2 ani, pentru producție și exploatare agricolă (procurarea de semințe selecționate și îngrășăminte, plata pentru muncile agricole, sprijinirea creșterii vitelor, a păsărilor, a viermilor de mătase și albinelor, cumpărarea de materii prime și scule pentru meseriași etc.);

– pe termen mediu, până la 5 ani, pentru înzestrarea cu inventar agricol viu și mort, procurarea

¹⁰ *Ibidem*, d. 215, f. 64–66.

de pomi fructiferi selecționați, animale de muncă și reproducere, repararea și construirea de case, grajduri, pătule, coșare, magazii ș.a.m.d.;

– pe termen scurt, corespunzător timpului necesar vânzării mărfurilor procurate cu sumele împrumutate pentru finanțarea comercianților; agricultorii cu datorii în conversiune nu erau excluși de la operațiunile de credit ale băncii amintite, cu condiția de a fi la curent cu plata ratelor.

În baza articolelor 16 și 17, *conducerea societății* era încredințată unui *Consiliu de Administrație*, compus din 3 membri, 2 – aleși de către Adunarea Generală (unul fiind propus de B.N.R.), iar al treilea, numit direct de către Banca Națională a României, îndeplinea – simultan – funcțiile de director și președinte al Consiliului de Administrație. Administratorii erau obligați să depună cauțiunea legală, constând în acțiuni ale societății, însă administratorul numit direct de Banca Națională a României era scutit de plata cauțiunii amintite. Durata mandatului membrilor aleși era de 3 ani, putând fi revocați din funcție de Adunarea Generală, fără drept de despăgubire, iar mandatul administratorului numit de Banca Națională a României se întindea pe o perioadă nelimitată. Pentru supravegherea operațiunilor, revizuirea bilanțului și verificarea conturilor urmau să fie desemnați 2 *cenzori*, unul – numit de Banca Națională a României, iar celălalt – ales de Adunarea Generală, pentru un mandat de 1 an, Banca Națională având dreptul de a desemna și un *cenzor supleant*; ei trebuiau să depună cauțiunea legală în acțiuni ale societății, cenzorii numiți de Banca Națională a României fiind scutiți de la plata cauțiunii¹¹.

De altfel, în ședința din 7 iulie 1942, Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a României l-a însărcinat pe funcționarul său, Petre Ciohagi, să conducă, să administreze și să semneze singur (până la constituirea primei adunări generale), angajând valabil „Casa Țărănească de Împrumut și Economie” Făget¹². Adunarea Generală din 15 august 1943 a desemnat *noua conducere* a societății bancare: 2 *administratori* (Petre Cursariu și Traian Stănescu) și un *cenzor* (Vasile Brașovan), Petre Ciohagi păstrându-și – în continuare – calitatea de președinte al Consiliului de Administrație și de director al instituției amintite¹³. De asemenea, la 28 septembrie 1943, printr-o decizie a Băncii Naționale, în *Comitetul de Cenzori* al băncii făgețene au fost coopțați Pavel Bojin (titular) și Aurel

Baba (supleant)¹⁴. La lucrările Adunării Generale din 2 septembrie 1946 s-a stabilit componența conducerii instituției de credit menționate până la încetarea activității sale: Petre Ciohagi – *director și președinte al Consiliului de Administrație*; Traian Stănescu și Ioan Gherghina – *administratori*; Pavel Bojin și Vasile Brașovan – *cenzori titulari*; Nicolae Străin – *cenzor supleant*¹⁵.

Beneficiind de angajamente de reescont la Banca Națională a României în valoare de 25.313.000 lei (la nivelul anului 1945), banca făgețeană a acordat *credite* unui număr de 162 agricultori, comercianți și meseriași, estimate la suma de 32.582.000 lei, realizând *beneficii* destul de reduse: 123.405 lei (în 1944) și, respectiv, 446.073 lei (în 1945)¹⁶.

Din păcate, nu deținem informații despre activitatea societății bancare amintite în anii următori, însă, în mod cert, a împărtășit soarta altor instituții de credit din zonă (lichidare sau naționalizare).

• „Făgețana”, *Institut de Credit și Economii Făget* s-a înființat în baza hotărârii adunării generale constituante din 26 aprilie/8 mai 1891, având un *capital social* inițial de 30.000 florini. *Conducerea societății făgețene* era exercitată de un *Consiliu de Administrație*, format din 7 membri (Sebastian Olariu, Zenob Bordan, Ioan Blidariu, Dionisie Feneș, Alexandru Iclozan, George Giura și Traian Unipan) și de un *Comitet de Cenzori*, alcătuit din 5 membri (Eugen Mocsonyi, Todor Sandu, George Popovici, Vasile Nicorescu și Dimitrie Carabaș), cu un mandat de 3 ani¹⁷.

Noile statute ale institutului de credit amintit au fost adoptate la data de 14 octombrie 1926. Articolul 1 din statute stabilea *scopul* societății: „a dezvolta spiritul de economie și a procura cetățenilor din toate clasele, mai cu seamă poporului agricultor, creditele lipsă”. Conform articolului 5, *capitalul social* era de 3.000.000 lei, împărțit în 30.000 acțiuni a câte 100 lei fiecare; cel puțin 2/3 din capitalul societății trebuia să fie în posesia cetățenilor români. Articolele 18, 19, 25 și 26 din statute se refereau exclusiv la *organele de conducere* ale băncii: *Consiliul de Administrație* se compunea din 7 membri, desemnați de Adunarea Generală, pentru un mandat de 6 ani, reeligibili, fiecare membru al Consiliului de Administrație fiind obligat să dea – pentru durata mandatului său – o garanție de cel puțin 20 de acțiuni ale societății; *Comitetul de Cenzori* era format din 5 membri, aleși dintre acționari, pe o perioadă de 3 ani, reeligibili, cenzorii

¹¹ *Ibidem*, f. 4–18.

¹² *Ibidem*, f. 21, 30.

¹³ *Ibidem*, f. 1.

¹⁴ *Ibidem*, f. 76.

¹⁵ *Ibidem*, f. 53.

¹⁶ *Ibidem*, f. 60–61.

¹⁷ *Ibidem*, d. 209, f. 13–14.

fiind – la rândul lor – siliți să depună jumătate din garanția fixată pentru membrii Consiliului de Administrație¹⁸.

De altfel, în anul 1938 au fost modificate articolele din *statute* referitoare la *conducerea societății*. De pildă, *Consiliul de Administrație* urma să fie alcătuit din 3–7 membri, cu un mandat de 6 ani, reeligibili, reprezentat – la nivel oficial – de un președinte și un vicepreședinte, iar *Comitetul de Cenzori* – din 3 titulari și 3 supleanți, cu un mandat de 3 ani, reeligibili¹⁹.

Banca făgețeană a fost destul de afectată de criza economică și de prevederile legii privind lichidarea datoriilor agricole și urbane: în anul 1934 debitorii băncii trebuiau să achite *datoriile* în valoare de 1.123.853 lei, care puteau fi compensate din *depușerile spre fructificare*, în sumă de 4.252.636 lei²⁰; în anii 1936–1939, dispunând de *fonduri de amortisment* în valoare de 327.110 lei și de *rezerve speciale* de peste 2.000.000 lei, institutul de credit a obținut *beneficii nete* cuprinse între 26.206–153.663 lei²¹.

În perioada 1940–1944 societatea bancară menționată mai sus s-a bucurat de sprijinul statului și al Băncii Naționale, pentru a credita sectoarele economice din zonă. De pildă, în primele 8 luni ale anului 1944 „Făgețana” a acordat 112 *împrumuturi* în valoare totală de 2.302.180 lei, majoritatea fiind destinate agriculturii (1.791.180 lei) și comerțului (425.000 lei)²².

Datorită mai multor factori (sporirea considerabilă a fondurilor de rezervă, reducerea creanțelor în conversiune și majorarea depunerilor spre fructificare, *beneficiul net* al băncii a cunoscut o creștere remarcabilă în anii 1944–1946: 358.834 lei (în 1944)²³, 622.209 lei (în 1945)²⁴ și, respectiv, 2.185.219 lei (în 1946)²⁵.

Cu toate acestea, incapacitatea forurilor de conducere ale băncii de a majora capitalul social și devalorizarea accelerată a monedei naționale au adus institutul de credit amintit într-un impas.

În perioada funcționării sale au intervenit o serie de schimbări în conducere, determinate de

motive subiective sau obiective (deces, expirarea mandatului, boală etc.):

– În anii 1931–1935 conducerea băncii era asigurată de *Consiliul de Administrație*, format din 7 membri (Sebastian Olariu – protopop ortodox român, Victor Feneșiu – meseriaș, Arsene G. Popescu – comerciant, Teodor Baianțu, Eugeniu Indreșian, Nicolae Cibian și Victor Iclozan – preoți ortodocși români) și de *Comitetul de Cenzori*, alcătuit din 3 membri (Virgil Lugojan, Adam Lesnican și dr. Titus Olariu)²⁶.

– În anul 1936 s-a reînnoit complet *Comitetul de Cenzori*, în urma expirării mandatului tuturor cenzorilor. În noua formulă, *Comitetul de Cenzori* era alcătuit din patru membri (Ioan Muntean, Iosif Novac, Petru Lascu și Iosif Unipan)²⁷.

– În luna iunie 1939 un număr de trei *administratori* și-au pierdut funcțiile deținute (Teodor Baianțu, Victor Iclozan și Eugeniu Indreșian), iar *Comitetul de Cenzori* a fost întregit prin cooptarea a doi noi membri (Victor Iclozan și Samson Lugojan)²⁸.

– În luna iulie 1941 a expirat mandatul administratorului Nicolae Cibian²⁹.

– În luna octombrie 1942 au fost consemnate alte demisii din conducerea băncii: *administratorul* Victor Feneșiu – din motive de incompatibilitate; *cenzorii* Iosif Unipan, Victor Iclozan și Samson Lugojan – pentru că le-a expirat mandatul încredințat³⁰.

– Adunarea Generală din 20 martie 1945 i-a reconfirmat în calitate de *cenzori*, pentru un mandat de 3 ani, pe următorii: Ioan Munteanu și Iosif Novac (titulari), respectiv Nicolae Cibian și Petru Lascu (supleanți)³¹.

– În luna iunie 1947, Sebastian Olariu a fost reales, pentru un mandat de 6 ani, în *Consiliul de Administrație* al societății „Făgețana”³².

Din păcate, banca din Făget nu a reușit, prin eforturi proprii, să-și rezolve problemele cu care se confrunța (lichidități insuficiente, cetățeni aflați în imposibilitatea de a-și achita împrumuturile contractate ș.a.m.d.), iar sprijinul din partea Băncii Naționale s-a redus continuu. În consecință, „Făgețana” a intrat în procedură de lichidare, prin decizia Curții Superioare Bancare nr.192 din 4 iunie 1948, Nicolae Străin (contabil la Agenția

¹⁸ *Ibidem*, f. 1–4.

¹⁹ *Ibidem*, f. 71.

²⁰ *Ibidem*, f. 30.

²¹ *Ibidem*, f. 54–55, 88–90.

²² Idem, *fond Banca Națională a României – sucursala Lugoj*, d. 26/1925–1947, f. 367.

²³ Idem, *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 209, f. 131.

²⁴ Idem, *fond Banca Națională a României – sucursala Lugoj*, d. 26/1925–1947, f. 393.

²⁵ Idem, *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 209, f. 141.

²⁶ *Ibidem*, d. 30, f. 2; *Ibidem*, d. 209, f. 21.

²⁷ *Ibidem*, d. 209, f. 55.

²⁸ *Ibidem*, f. 75.

²⁹ *Ibidem*, f. 91.

³⁰ *Ibidem*, f. 112.

³¹ *Ibidem*, f. 125.

³² *Ibidem*, f. 140.

B.N.R. Lugoj) fiind numit în calitate de lichidator al băncii menționate mai sus³³.

• Banca „Economul” S.A. Iablanița a primit *aviz de funcționare* din partea Camerei de Comerț și Industrie Lugoj în luna februarie 1929, pentru a-i servi la Tribunalul Caransebeș-Secția Comercială în vederea înscrierii legale a firmei³⁴.

La constituirea capitalului social al instituției de credit au contribuit, într-o anumită măsură, un număr de 14 *acționari* din regiunea amintită: George Bidiviu, comerciant (Petnic); Nicolae Domășnianu, învățător (Iablanița); Isac Mreajă, cantonier (Iablanița); Dimitrie Terfăloagă, rotar (Iablanița); Pavel Grecu, plugar (Iablanița); Petru Domășnianu, ofițer de aviație (București); Mihail Cârpan, plugar (Iablanița); Petru Similean, plugar (Iablanița); George Blidariu, notar (Plugova); Ion Marescu, plugar (Iablanița); Nicolae Marescu, plugar (Iablanița); Gheorghe Măran, plugar (Iablanița); Mihail Marineasa, plugar (Iablanița); Ion Nemuc, plugar (Iablanița)³⁵.

Banca „Economul” S.A. Iablanița s-a confruntat, aproape imediat, cu unele probleme în privința gestionării activității sale. Astfel, în luna mai 1930, pe adresa Inspectoratului Ministerial VII Timișoara a fost trimisă *reclamația* unui grup de săteni din Iablanița, care solicitau adoptarea unor măsuri drastice împotriva directorului băncii din localitate, învățătorul Nicolae Domășnianu, acuzat de delapidare și nerespectarea legii comerciale, reclamantii sugerând ideea că acesta a deturnat o parte din fondurile instituției bancare în interes propriu. Reclamația a fost adusă la cunoștința organelor abilitate, care au efectuat cercetări și au pledat în favoarea nevinovăției directorului băncii³⁶.

În perioada 1931–1935 banca amintită și-a desfășurat activitatea în condiții destul de vitrege, datorită efectelor devastatoare ale crizei economice asupra veniturilor localnicilor. În consecință, în 1935 Administrația Financiară a sechestrat și a vândut – prin licitație publică – întreg mobilierul băncii iablanițene, pentru a achita impozitul restant care trebuia plătit statului. Mai mult, în intervalul octombrie 1934-iunie 1936, banca a lichidat contul creditorilor (deponenților) cu suma de 230.898 lei, determinând micșorarea portofoliului cambial. De asemenea, în luna iunie 1936 s-a solicitat avizul favorabil al Consiliului Superior

Bancar pentru modificarea articolului 4 din statute (reducerea capitalului social cu mai mult de o treime, de la 1.600.000 lei la 500.000 lei), cu scopul ca suma redusă să fie trecută în contul depuneri și ca debitorii nevoiași să-și poată achita datoriile³⁷.

Deși *Consiliul de Administrație* al băncii a fost completat prin cooptarea de noi membri în lunile aprilie 1935 (Gheorghe Măran, Petru Similean, Dimitrie Terfăloagă) și, respectiv, mai 1936 (Mihail Marineasa, Gheorghe Bidiviu) pentru eficientizarea activității sale, fondurile insuficiente de care dispunea societatea bancară și existența unui climat general de neîncredere în instituțiile de credit au făcut imposibilă redresarea sa financiară, pusă – din nou – sub semnul întrebării după intrarea României în cel de-al doilea război mondial³⁸.

Prin *decizia* Consiliului Superior Bancar nr. 111 din 29 iunie 1945, judecătorul Ocolului Mixt Orșova a fost însărcinat cu lichidarea băncii „Economul” din Iablanița, în baza dispozițiilor articolului 54 aliniatul 14 din Legea C.S.B., publicată în „Monitorul Oficial” nr.41/1943. Conform articolului 54, aliniatele 6 și 15, din aceeași lege încasarea creanțelor urma să se facă prin portărelele delegate la această instanță, pe cale de somație și urmărire; creanțele urmărite și neincasate trebuiau să fie vândute, încă de la început, prin licitație publică; sumele încasate prin urmărire sau licitație publică urmau să fie consemnate pe seama acționarilor și deponenților institutului de mai sus³⁹.

• *Institutul de Credit, Comerț și Industrie „Craina” S.A. din Teregoava* s-a constituit în luna octombrie 1926, cu scopul de a sprijini interesele micilor agricultori, comercianților și industriașilor din zonă⁴⁰.

Statutele societății bancare, adoptate în decembrie 1926, stabileau *capitalul social* la valoarea de 1.500.000 lei, împărțit în 3.000 buc. acțiuni nominative, fiecare de câte 500 lei; din capitalul autorizat, 1.000.000 lei se vărsau prin prima emisiune, iar restul trebuiau să fie depuși până la 1 iulie 1928. *Profitul net* urma să fie distribuit astfel: cel puțin 8% – pentru înființarea unui fond de rezervă și 10% sub formă de dividende acordate acționarilor, în funcție de capitalul vărsat. Conform articolelor 41 și 42 din statute, membrii Consiliului de Administrație, ai Direcțiunii și ai Comitetului de Cenzori puteau să fie numai cetățeni români, iar $\frac{3}{4}$ din numărul acțiunilor trebuiau să se afle în posesia cetățenilor

³³ *Ibidem*, f. 150–151.

³⁴ Serviciul Județean Caraș-Severin (Caransebeș) al Arhivelor Naționale (în continuare SJCSAN), *fond Tribunalul Caransebeș – firme sociale*, d. 7/1930–1946, f. 145.

³⁵ *Ibidem*, f. 146.

³⁶ *Ibidem*, f. 159–160.

³⁷ *Ibidem*, f. 36, 40, 110.

³⁸ *Ibidem*, f. 36, 52.

³⁹ *Ibidem*, f. 1.

⁴⁰ *Ibidem*, d. 7/1927–1945, f. 11.

români; transmiterea acțiunilor se putea realiza cu aprobarea Consiliului de Administrație, înștiințând Ministerul Industriei și Comerțului, prin Inspectoratul Comercial din Timișoara⁴¹.

Conducerea institutului de credit amintit a suferit o serie de schimbări pe parcursul timpului, determinate de motive subiective și obiective. La fondarea băncii (în 1926 – *n.n.*), în *Consiliul de Administrație* au fost desemnați, pe termen de 3 ani, următorii: inginerul Petru Fotoc – președinte (deputat de Severin); Ilie Sârbu – vicepreședinte (preot ortodox); Petru Stoichescu (funcționar), Ion Grozăvescu (preot ortodox), Pavel Ghimboasă (comerciant), Ion Szaal (comerciant) și Nicolae Grama (proprietar) – membri. De asemenea, conducerea efectivă a societății bancare teregovene a fost încredințată, pentru un mandat de 3 ani, unei *Directiuni* compusă din: lt.-col. Romulus Boldea (prefectul județului Severin); dr. Alexandru Morariu (avocat, senator de Severin); dr. Petru Nemoianu (avocat, deputat de Severin); inginer Ștefan Bornuz; Ilie Orzescu (președintele Comunității de Avere); Dimitrie Stoichescu (preot ortodox) și Petru Hoge (magistru poștal). Din *Comitetul de Cenzori*, ales pe un an, făceau parte: Dimitrie Radac, Traian Bona, Ion Bica, Vizantie Murgu, Toma Suru, Victor Petroviciu, Traian Paica și Ion Stoichescu⁴².

Adunarea Generală a institutului de credit „Craina” din 9 martie 1930 a consacrat o schimbare majoră în conducerea societății bancare: în *Consiliul de Administrație* au fost aleși, pe termen de 6 ani, 9 membri, în mare parte desemnați pentru prima oară în funcții de conducere (dr. Cornel Cornean, inginer Petru Fotoc, dr. Ștefan Pascu, Ion Grozăvescu, Petru Stoichescu, Pavel Ghimboasă, Nicolae Grama, Petru Loga și Albert Koch), iar în *Comitetul de Cenzori* au fost desemnați, pentru un mandat de 1 an, 5 membri (Ion Târziu – expert-contabil, Traian Bona, Ion Stoichescu, Toma Grozăvescu și Dimitrie Burariu). Aceste modificări survenite erau explicate prin respectarea statutului băncii și prin nevoia de a soluționa problemele financiare cu care se confrunta institutul de credit din Teregova⁴³.

Criza financiară a afectat grav operațiunile băncii amintite, iar creditele nerestituite la timp au determinat un sentiment de neîncredere printre depunători. Legile de conversiune din anii '30 au avut un efect dezastruos asupra instituției bancare. Mai mult, articolul 11 din proiectul de

lege pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă stabilea *capitalul minim* al societăților bancare înființate în comunele rurale la valoarea de 3.000.000 lei, însă, în condițiile date, triplarea capitalului băncii amintite s-a dovedit imposibilă, conducerea instituției fiind obligată să opteze între lichidarea treptată a băncii din Teregova și fuziunea cu o bancă importantă. Au urmat o serie de tratative purtate cu „Banca Graniței” S.A. Caransebeș, în vederea fuziunii; în cazul în care delegații societății bancare caransebeșene se convingeau asupra bonității creanțelor instituției de credit „Craina” și a corectitudinii operațiunilor acesteia, contopirea celor două bănci trebuia realizată prin preschimbarea acțiunilor firmei „Craina” din Teregova în acțiuni ale „Băncii Graniței” din Caransebeș, în proporție de 2:1, însă agravarea stării financiare a societății „Craina” a împiedicat finalizarea acestui proiect⁴⁴.

Institutul de credit amintit nu a înregistrat nici un profit în anii 1931–1934, ci, dimpotrivă, majoritatea debitorilor băncii nu au achitat nici măcar dobânzile la creditele primite, așteptând o nouă lege prin care să le fie șterse toate datoriile față de societățile bancare. De asemenea, institutul „Craina” se găsea în imposibilitatea de a plăti dobânzi la depuneri, astfel încât s-a redus substanțial numărul depunătorilor și nu existau fonduri suficiente pentru angajarea unor funcționari care să conducă banca în această perioadă⁴⁵.

În consecință, Adunarea Generală din 21 aprilie 1935 a hotărât lichidarea institutului din Teregova și a numit – ca *lichidatori* – pe foștii membri ai Consiliului de Administrație: Nicolae Grama (președinte), Petru Loga, Pavel Ghimboasă și Adalbert Koch. *Comisia de lichidare* a fost completată în luna martie 1942, prin cooptarea lui Dimitrie Burariu⁴⁶.

Operațiunile de lichidare a băncii din Teregova s-au prelungit peste termenul stabilit, unii acționari încercând să repună în activitate instituția amintită, cu fondurile limitate de care dispuneau. În perioada 1941–1944 *capitalul social* s-a redus continuu, de la 530.000 lei la 320.000 lei, înregistrându-se *pierderi* semnificative: 148.377 lei (în 1941), 153.466 lei (în 1942), 162.522 lei (în 1943), 177.149 lei (în 1944). În aceste condiții s-a format o *nouă comisie de lichidare*, condusă de Nicolae Grama, în calitate de președinte, care

⁴¹ *Ibidem*, f. 15, 27.

⁴² *Ibidem*, f. 2.

⁴³ *Ibidem*, f. 100–101.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 86.

⁴⁵ SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 196, f. nenumărată.

⁴⁶ SJCSAN, *fond Tribunalul Caransebeș – firme sociale*, d. 7/1927–1945, f. 115, 147.

trebuia să ducă la îndeplinire operațiunile de închidere a băncii⁴⁷.

Conform hotărârii Adunării Generale din 21 aprilie 1945, institutul de credit „Craina” a fost lichidat efectiv la data de 30 septembrie 1945, fiind radiat din Registrul Comerțului Lugoj la 31 martie 1947⁴⁸.

• „Pârvovana”, *Institut de Credit și Economii din Pârvova* s-a înființat la 15 aprilie 1907⁴⁹.

Societatea bancară amintită a fost înregistrată la Tribunalul Caransebeș la data de 5 martie 1927 și a fost reînscrisă în registrele aceleiași instanțe în luna martie 1928.

Conform *statutelor* adoptate în ziua de 4 martie 1928, banca urma să efectueze următoarele *operațiuni*: să esconteze și să reesconteze cambii și alte valori de credit; să aloce credite cambiale și asigurări ipotecare; să acorde împrumuturi pe imobile și terenuri incluse în cartea funduară; să facă stocuri de cereale, pentru a le atribui – în caz de nevoie – autorităților locale. *Capitalul social* inițial a fost fixat la suma de 1.000.000 lei, împărțit în 10.000 bucăți acțiuni nominative de câte 100 lei bucata; cel puțin 2/3 din acțiuni trebuiau să se afle în posesia cetățenilor români. În baza statutelor, *Consiliul de Administrație* urma să fie alcătuit din 9 membri, desemnați de către Adunarea Generală, cu majoritate relativă de voturi, pentru un mandat de 6 ani; cel puțin 3/4 dintre membrii săi trebuiau să fie cetățeni români. De asemenea, *Comitetul de Cenzori*, format din 6 membri aleși de Adunarea Generală, trebuia să-și exercite atribuțiile timp de 3 ani⁵⁰.

Cei mai importanți acționari ai institutului de credit se regăseau în structurile sale de conducere: Izidor Tătariu (Caransebeș) – 1.564 acțiuni, Zaharie Miulescu (Pârvova) – 524 acțiuni, Isac Hațegan (Iablanița) – 260 acțiuni, Gheorghe Usonescu (Mehadica) – 120 acțiuni și Ilie Draghiciu (Pârvova) – 100 acțiuni⁵¹.

În *conducerea societății* bancare amintite au intervenit anumite modificări pe parcursul timpului, determinate de motive obiective. De pildă, în anul 1931, din *Consiliul de Administrație* făceau parte: Izidor Tătariu – președinte; Romulus Boldea, Gheorghe Usonescu, Carol Schwab, Zaharie Jurchescu și Matei Teleagă – membri. Tot acum, *Comitetul de Cenzori* era reprezentat

prin: Dănilă Laitin – președinte; Ilie Draghiciu, Petru Baderca, Isac Hațegan, Nicolae Fișteag și Gheorghe Jurchescu – membri. Un rol important în gestionarea activității băncii l-au jucat, în egală măsură, *directorul executiv* Zaharie Miulescu și *casierul* Constantin Toplicean⁵². În luna aprilie 1932 Isac Hațegan din Iablanița a devenit membru în *Consiliul de Administrație*, în locul său fiind desemnat – în calitate de *cenzor* – Mihail Cristescu, domiciliat în Mehadica. Adunarea Generală din 29 iulie 1934 a consacrat realegerea, pentru un mandat de 3 ani, a administratorului Zaharie Miulescu și a 5 dintre cenzori (Dănilă Laitin, Mihail Cristescu, Ilie Draghiciu, Petru Baderca și Nicolae Fișteag)⁵³.

După ce a înregistrat un *beneficiu net* în valoare de 206.662 lei în anul 1931, în anii următori au fost semnificate *pierderi* semnificative: 48.415 lei (în 1932), respectiv 236.452 lei (în 1933). Deficitul din anul 1933 a fost determinat de criza financiară, cu precădere de Legea asanării datoriilor agricole, care nu permitea urmărirea datornicilor în justiție, putând pricinui institutului „Pârvovana” pierderi estimate la aproximativ 3.100.000 lei. Pentru acoperirea pierderilor, Consiliul de Administrație a fost autorizat să întreprindă unele demersuri pe lângă creditorii institutului și pe lângă deponenții acestuia, în vederea reducerii pretențiilor lor cu 70%, urmând ca din sumele rezultate din reduceri să se formeze fondul pentru acoperirea pierderilor provenite din aplicarea legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane. De altfel, în anii 1932–1933 au fost înregistrate diminuări sensibile ale tuturor operațiunilor bancare efectuate: *depușeri* – de la 3.847.728 lei (în 1932) la 3.768.855 lei (în 1933); *reescont* – de la 2.083.280 lei (în 1932) la 2.071.130 lei (în 1933); *cambii* – de la 7.767.349 lei (în 1932) la 7.686.744 lei (în 1933)⁵⁴.

Deși *investițiile* băncii în unele sectoare economice din zonă au totalizat suma de 2.028.379 lei la nivelul anului 1942 și în anii 1942–1943 au fost realizate *beneficii nete* destul de reduse – 35.644 lei (în 1942) și 24.115 lei (în 1943), în realitate societatea bancară amintită a fost puternic afectată de război: edificiul filialei din Bozovici a fost deteriorat în timpul bombardamentelor, iar expoziția din Eșelnița a fost devastată; cu toate că pagubele au fost însemnate, aceste filiale au fost refăcute – în întregime – din mijloace proprii, în cursul anului 1944. De asemenea, activitatea băncii din Pârvova

⁴⁷ *Ibidem*, f. 163, 173.

⁴⁸ SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 196, f. nenumerotată.

⁴⁹ *Ibidem*, d. 171, f. nenumerotată.

⁵⁰ *Ibidem*, f. nenumerotată.

⁵¹ SJCSAN, *fond Tribunalul Caransebeș – firme sociale*, d. 3/1907–1944, f. 345.

⁵² SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Lugoj – firme sociale și bancare*, d. 171, f. nenumerotată.

⁵³ *Ibidem*, f. nenumerotată.

⁵⁴ *Ibidem*, f. nenumerotată.

a fost influențată – în mod direct – de creșterea prețurilor la produsele de primă necesitate și la articolele necesare în agricultură: cererea de împrumuturi s-a micșorat, iar multe împrumuturi s-au replătit. De asemenea, în anii 1943–1944 s-au diminuat considerabil toate operațiunile băncii: *portofoliul de scont* – de la 17.379.537 lei la 15.837.657 lei; *creanțele în conversiune* – de la 8.178.801 lei la 7.042.091 lei; *reescontul* – de la 4.394.974 lei la 2.926.974 lei; *depunerile spre fructificare* – de la 3.821.511 lei la 345.271 lei. Cu toate acestea, *beneficiul net* al anului 1944 s-a ridicat la valoarea de 903.672 lei⁵⁵.

Adunarea Generală din 2 aprilie 1944 a hotărât lichidarea institutului de credit „Pârvovana”, „Banca Poporală” din Caransebeș fiind numită oficial – în calitate de *lichidator* – de către Consiliul Superior Bancar⁵⁶.

Creanțele în conversiune erau, în mare parte, neîncasabile, astfel încât, în ziua de 2 mai 1945, cu aprobarea Consiliului Superior Bancar, s-a vândut – prin *licitație publică* – întreg activul institutului de credit amintit, oferta cea mai favorabilă fiind de 110.000 lei; prin această vânzare, portofoliul cambial (efecte și inventar) a trecut în proprietatea cumpărătorului (Zaharia Miulescu-Domășneanu), comerciant în Pârvova, diferențele între sumele aflate în cont și suma realizată din vânzare fiind acoperite din fondurile de rezervă. Sumele disponibile, estimate la 607.732 lei, urmau a fi distribuite între acționari, iar acțiunile institutului „Pârvovana” trebuiau să fie răscumpărate în întregime. Cu răscumpărarea acțiunilor a fost încredințată „Banca Poporală” S.A. Caransebeș, care urma să primească întregul numerar și revistele institutului spre păstrare.

Astfel și-a închis porțile institutul de credit „Pârvovana”, care a constituit, timp de 38 de ani, un real sprijin pentru populație, prin acordarea de credite, cu precădere țărănimii din zonă, precum și prin donațiile făcute pentru școli, biserici și instituțiile culturale românești⁵⁷.

În anii 1944–1945 importanța băncilor din județul Severin s-a diminuat considerabil, datorită devalorizării accelerate a monedei naționale și a orientării firmelor industriale și comerciale spre alte surse de creditare. Cu toate impedimentele arătate mai sus, pe cuprinsul județului Severin își

desfășurau activitatea numeroase bănci, majoritatea concentrate în orașele Lugoj și Caransebeș, unele dintre acestea redeschizându-și porțile în timpul regimului antonescian: „Banca Comerțului” S.A. Craiova – sucursala Lugoj; „Făgețana”, Institut de Credit și Economii S.A. Făget; „Banca Caraș-Severinului” S.A. Lugoj; Banca „Albina”, Institut de Credit și Economii S.A. Sibiu – sucursala Lugoj; „Creditul Bănățan” S.A. Lugoj; „Pârvovana” S.p.A. Pârvova, Institut de Credit și Economii; „Banca Graniței” S.A. Caransebeș; „Cărășana”, Casă de Economii Lugoj; „Craina” S.p.A. Teregova, Institut de Credit și Economii; „Banca Poporală”, Institut de Credit și Economii S.A. Caransebeș – cu sucursale la Teregova și Mehadia (jud. Severin), Bozovici (jud. Caraș), Buziaș (jud. Timiș) și expoziții la Sacul și Eșelnița (jud. Severin); „Banca Banatului”, Institut de Credit, Economii și Comerț S.A. Caransebeș; Banca „Economul” S.A. Iablanița; „Prima Cassă de Păstrare” S.p.A. Caransebeș; Banca Agrară Cluj – sucursala Lugoj; „Băncile Bănățene Unite” Arad – sucursala Lugoj; Banca de Credit S.p.A. Orșova; Banca de Credit și Comercială Română S.A. Făget; Banca din Făget S.p.A.; „Comuna” S.A. Căvăran, Institut de Credit și Economii; „Mehadia”, Cassă de Păstrare S.p.A. Mehadia; „Munteana”, Cassă de Păstrare S.p.A. Cornereva; Banca Națională a României – Agenția Lugoj; „Banca Timișoarei” S.A. Timișoara – sucursalele Lugoj și Orșova etc.

În perioada 1946–1948 instituțiile bancare au alocat credite substanțiale și pentru întreprinderile industriale de pe raza județului Severin, în vederea achiziționării de materii prime și utilaje performante.

Nu trebuie omise nici societățile de asigurări, care se străduiau să rezolve – prin mijloace specifice – problemele de natură materială ale locuitorilor din zonă: „Dacia România” – sucursalele Lugoj și Orșova; „Franco-Româna” – agenția Lugoj; „Steaua României” – agenția Lugoj și sucursala Caransebeș; „Minerva” – sucursala Lugoj; „Urania” – agenția Caransebeș ș.a.m.d.

În mediul rural din județul Severin erau desemnate o serie de bănci populare depinzând direct de Federala „Lugojana” din Lugoj, aflate sub îndrumarea Institutului Național al Cooperăției, de fapt controlate îndeaproape de către stat: „Plugarul Sinteștean” (comuna Sintești), „Soarele” (comuna Cireșul), „Granița” (comuna Teregova), „Luceafărul” (comuna Mehadia), „Economia” (orașul Orșova), „Timișul” și Banca Populară a Învățătorilor (orașul Lugoj). Băncile populare erau menite să vină în sprijinul agricultorilor, acordându-le credite – în condiții avantajoase – pentru

⁵⁵ SJCSAN, *fond „Banca Poporală”, Institut de Credit și Economii Caransebeș*, d. 312/1944–1945, f. 5–10.

⁵⁶ Idem, *fond Tribunalul Caransebeș – firme sociale*, d. 3/1907–1944, f. 426.

⁵⁷ Idem, *fond „Banca Poporală”, Institut de Credit și Economii Caransebeș*, d. 312/1944–1945, f. 2–4.

achiziționarea de semințe, unelte agricole etc. În cursul anului 1945 INCoop-ul a acordat câteva credite, prin intermediul băncilor populare și a sucursalei Lugoj a Băncii Naționale, pentru refacerea agriculturii din județul Severin, afectată profund de război și de prevederile Convenției de Armistițiu. De asemenea, la sfârșitul anului 1945, datorită crizei financiare în care se zbătea INCoop-ul, și în așteptarea unor noi reglementări privind sfera sa de activitate, au fost anulate creditele inițiale acordate unor bănci populare

severinene. Evident, creditarea agriculturii severinene a fost o prioritate pentru băncile populare și în anii 1946–1948, după reorganizarea lor și primirea unui sprijin mai substanțial din partea statului, prin intermediul Institutului Național al Cooperăției.

În perioada studiată, băncile și instituțiile de credit din județul Severin au încercat, în limita posibilităților, să crediteze alte sectoare economice, cu prioritate agricultura și industria, în condițiile crizei profunde în care se afla și regiunea respectivă.